

Berörda markägare,
enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Torsmyran, Nordmalings kommun

(3 bilagor)

Uppgifter om reservatet

Namn	Torsmyran	
Objektnummer	241500	
Natura 2000-id	SE0810446	
Kommun	Nordmaling	
Läge	Omedelbart norr om väg E4, 6 km NO om Nordmalings samhälle	
Gräns	Reservatets avgränsning framgår av bifogad karta	
Fastigheter	Håknäs 21:2, Levar 2:24, Levar 4:4 och Långed 4:3	
Markägare	Staten och enskilda	
Totalareal	834 ha	
Därav landareal	817,9 ha	
Naturtyper	Myr	479,9 ha
	Vatten	16,1 ha
	Tallskog	73,1 ha
	Granskog	1,8 ha
	Barrblandskog	38,3 ha
	Barrsumpskog	51,6 ha
	Lövblandad barrskog	63,6 ha
	Triviallövskog	14,2 ha
	Lövsumpskog	4,9 ha
	Hygge	17 ha
	Impediment skog	72,9 ha
	Övrigt (f d åker)	0,6 ha
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen	

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) att förklara det på bifogade karta, avgränsade området som naturreservat med föreskrifter och skötselplan enligt nedan.

Naturreservatets namn skall vara **Torsmyran**

Syftet med reservatet är att bevara ett i huvudsak ostört myrkomplex med anslutande, delvis naturskogsartade skogar och dess naturliga flora och fauna. Inom ramen för det primära målet kan reservatet användas för undervisning, forskning och rörligt friluftsliv.

Med stöd av 8, 9 och 10 §§ naturvårdslagen samt 10 § naturvårdsförordningen (1976:484) meddelar Länsstyrelsen nedan angivna föreskrifter för reservatet.

Med stöd av 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer för skötseln som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 3 och 9 §§ naturvårdslagen att Länsstyrelsen skall vara Naturvårdsförvaltare för reservatet.

Föreskrifter

Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen, om inskränkningar i rätten för markägare och andra sakägaren att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning,
2. anlägga väg, mark- eller luftledning,
3. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar marktopografi, yt- eller dräneringsförhållanden som att gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, rensa befintligt dike, dämna, dränera, utfylla, tippa, dumpa eller anordna upplag,
4. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, upparbeta vindfällan, ta frö eller vidta någon skogsvårdsåtgärd,
5. plantera in för trakten främmande djur- eller växtart,
6. framföra motordrivna fordon annat än för uttransport av fälld älg,
7. släppa ut eller sprida gifter, vådliga ämnen, bekämpningsmedel, kalk eller växtnäringsmedel.

Utan hinder av förbud enligt punkt 1, 2, 3, 4 och 6 ovan får Naturvårdsförvaltaren utföra nödvändiga åtgärder för reservatets skötsel enligt fastställd skötselplan.

Utan hinder av förbud enligt punkt 6. ovan får snöskoter framföras på väl snötäckt mark längs markerad skoterled.

Med stöd av 9 § naturvårdslagen förpliktigas ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet inom reservatet att tåla sådana intrång som att:

1. reservatsgränsen markeras,
2. skyltar med information om reservatet sätts upp.

Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen, om allmänhetens rätt att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

1. framföra motordrivet fordon,
2. bryta kvistar eller på annat sätt skada levande eller dött träd eller buske,
3. plocka, gräva upp eller insamla växter med undantag för bär och matsvamp,
4. avsiktligt störa, skada, döda eller samla in djur,
5. göra upp eld,
6. medföra okopplad hund eller annat husdjur.

Utan hinder av förbud enligt punkt 1. får snöskoter framföras på väl snötäckt mark längs markerad skoterled.

Skälen för beslutet

Torsmyran är av riksintresse för naturvården (NRO24069) och ett klass 1-objekt, i länets våtmarksinventering (objekt 20 J 2H04). Den upptogs 1994 i ”Myrskyddsplan för Sverige”. Myren är en av Norrlandskusten största och mest variationsrika myrar och det största myrområdet i Västerbottens kustregion som undgått allvarliga skador av dikning, vägbyggnad och liknande. Här finns goda exempel på olika typer av mossar, kärr och blandmyrar och ett av landets nordligaste exempel på högmossebildning.

I reservatets utkanter finns tall-, gran- och barrblandskogar med inslag av naturskogskvaliteter och rödlistade växter. Området har också ett högt ornitologiskt värde

Beskrivning av reservatet

Reservatet ligger omedelbart norr om väg E 4:a, 6 km NO om Nordmaling. Torsmyran är rik på öppet vatten i form av tjärnar, gölar, dråg och bäckar. Vattenrikedomen har bidragit till att myren har en intressant fågel- och insektsfauna. Myren avvattnas främst åt söder genom Fölatjärnbäcken, via Norrsjön och Levarbäcken ut i Nordmalingsfjärden. I väster avvattnas myren direkt till Levarbäcken och i norr via Vedabäcken till Öreälven.

Berggrunden domineras av s k metagråvacka, d v s gnejsomvandlade sedimentbergarter. Vid Bjurslättet norr om väg E4:a finns ett större område med ultrabasisk gabbro, som trängt upp i metagråvackan.

Huvuddelen av reservatet består av torvmark. Myrholmarna utgörs av svalade moränavlagringar. I reservatets västra del finns några välutbildade drumliner. I myrens norra delar och utmed höjdryggen i reservatets östra del finns talrika partier med berg i dagen. I området norr om parkeringsplatsen vid väg E 4:a finns svallsediment.

Reservatets norra och västra utkanter omfattar de yttre delarna av ett stråk med älvsediment i ett tidigare utflödesområde för Öre älv. Väster och söder om Brattfors-Fölatjärnen har dessa sedimentet avsatts i en serie välutbildade strandvallar.

Ungefär halva myrarealen består av mossar med bl a rostvitmossa, rubin- vitmossa, ljung, nordkråkris, tuvull, rosling, hjortron, dvärgtranbär, tranbär, rundsileshår, dvärgbjörk och skvattram. Längst ned i sydöst finns en väl utbildad, allsidigt välvd ca 5 ha stor högmosse. Mosseplanet har en gles, kortvuxen martallskog och tuvor med rostvitmossa, tallvitmossa och risväxter. I de nedsänkta höljorna växer ullvitmossa, tät vitmossa, tuvsäv, rosling, tuvull, stor- och rundsileshår. Öster om mosseplanet finns en väl utbildad lag med ängsull som i söder övergår i ett trådstarrkärr.

Stora arealer består av blandmyrar. I dessa finner man talrika småöar med mossevegetation som ligger utspridda över plana kärr med kortvuxna fastmattor. På många ställen ersätts fastmattorna av sviktande mjukmattor med ett glesare fältskikt av kallgräs, vitag, dystarr, sumpstarr och taggstarr. Lokalt förekommer även "lösbottnar" med naken dy och enstaka förekomster av starr, andra halvgräs, storsileshår och dybläddra.

En mindre del av myren upptas av högstarrkärr med flask- eller trådstarr. I myrens nordöstra utkant finns några starkt sluttande kärr (backkärr) med bl a tuvsäv, stjärnstarr, hundstarr, ängsull, blååtäl och Jungfru Marie nycklar.

På myren och i dess närmaste omgivning häckar bl a ljungpipare, rödbena, grönbena, gluttsnäppa, storspov, smålom, sångsvan, ängspiplärka, gulärta och flera ugglearter.

De undersökningar som gjorts av vatteninsekter och jordlöpare på myren visar att insektsfaunan är intressant och rik. Vid en undersökning av jordlöparförekomsten på en del av myren 1980 hittades sammanlagt 16 olika arter. Vid en insamling av vatteninsekter 1998 hittades bl a 27 olika vattenskalbaggar, 5 arter vattenskinbaggar och 8 troll- och flicksländor. Bland de 24 dykarna kan särskilt den rödlistade *Laccophilus biguttatus* (DD) nämnas.

På myrholmar och omgivande skogsmark inom reservatet finns ett tjugotal, medelålders - äldre skogsbestånd med inslag av naturskogs-kvaliteter. De två dominerande skogstyperna är medel – lågproduktiv barrblandskog med tall-dominans och lågvuxen myrtallskog. På några ställen förekommer också grandominerad barrblandskog, partier med hållmarkstallskog och områden stort inslag av asp och andra lövträd. Spår av skogsbrand förekommer på många ställen. Några bestånd är flerskiktade och enstaka partier har hög förekomst av lågor, torrakor och torrträd men överlag är det ont om död ved och ett tydligt brott i den naturliga kontinuiteten. I dessa, delvis naturskogs-artade skogsbestånd finns ett antal rödlistade arter och nyckelarter som är knutna till naturskog. På tallar finner man t ex timmerticka, blodticka, citronticka, kortskaftad ärgspik och stor ärgspik. På granarnas ved och bark växer bl a klibbticka, granticka, ullticka och violettgrå tagellav. Till de intressanta lövträdslavar som hittats inom reservatet hör aspgelélav (NT), skinnlav, stor kvistspik, skrovellav (NT missgynnad), lunglav (NT missgynnad) och vulkanlav (DD kunskapsbrist).

Reservatets övriga skogsbestånd är kraftigt påverkade av trakthyggesbruk. De består av ungskog, medelålders skog och hyggesvegetation och har ofta ett starkt inslag av yngre lövträd.

I reservatets västra del finns ett fångstgropssystem. Det är 370 m långt och består av 12 fångstgropar. Fångstgroparna är strategiskt placerade från myrkant till myrkant för att så effektivt som möjligt stänga av djurens vand-ringsled längs med den långsmala landtungan. Idag är groparna ca en halv-meter djupa. När groparna brukades var de rejält djupa, troligen upp till ca 2 m, och kan ha haft en anordning i botten av gropen med uppgift att låsa fast djurets klövar.

Rester av en tjärdal har påträffats i områdets nordöstra del och ”mulbete” har i äldre tid förekommit inom delar av skogsmarken.

2.3 Natura 2000

Området ingår i Natura 2000, den europeiska unionens nätverk av skyddade områden. De habitat (livsmiljöer) som enligt EU:s habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43 EEG) förekommer inom reservatet är *aapamyrrar* (7310), högmossar (7110), *västlig taiga* (9010) och *dystrofa sjöar och småvatten* (3160).

Nedanstående fågelarter som finns upptagna i Fågeldirektivets annex 1 (Rådets direktiv 79/409/EEG) har noterats inom reservatet. För de arter som även är rödlistade enligt "Rödlistade arter i Sverige 2000" har den aktuella rödlistekategorien (NT missgynnad eller VU sårbar) angivits inom parentes efter det vetenskapliga namnet: järpe *Bonasa bonasia*, orre *Tetrao tetrix tetrix*, tjäder *Tetrao urogallus*, tretåig hackspett *Picoides tridactylus* (VU), spillkråka *Dryocopus martius*, törnskata *Lanius collurio* (NT), jorduggla *Asio flammeus*, (NT missgynnad), slaguggla *Strix uralensis*, sångsvan *Cygnus cygnus*, trana *Grus grus*, smålom *Gavia stellata* (NT missgynnad), brushane *Philomachus pugnax* (VU), ljungpipare *Pluvialis apricaria*, stor-spov *Numenius arquata* (NT missgynnad).

Ärendets handläggning

Riksintressområdets myrар inventerades 1973 och 1990. 1994 upptogs området i Naturvårdsverkets Myrskyddsplan för Sverige. 1996 gjordes en kompletterande inventering av områdets naturskogs-kvaliteter och ett utkast till avgränsning av reservat för området.

1998 fick Länsstyrelsen del av en avverkningsanmälan gällande en väggata på en fastighet i sydvästra delen av det planerade reservatsområdet. I samband med att Länsstyrelsen, markägaren och Skogsvårdsstyrelsen besiktigade den planerade väglinjen kom Länsstyrelsen och markägaren överens om att Länsstyrelsen skulle undersöka om Naturvårdsverket kunde förvärva del av den berörda fastigheten Håknäs 21:1. Efter värdering och förhandling förvärvade Naturvårdsverket huvuddelen av fastigheten 1999-12-06. Under 1999 upprättade Länsstyrelsen ett förslag till avgränsning av ett naturreservat för området.

Ett informationsmöte för berörda markägare hölls 2000-03-13 i Håknäs bygdegård. 2001-02-19 skickades Länsstyrelsens förslag till beslut och skötselplan till berörda markägare, Nordmalings kommun, Skogsvårdsstyrelsen, Naturvårdsverket och Vägverket. Naturvårdsverket, kommunen och Skogsvårdsstyrelsen tillstyrkte Länsstyrelsens förslag. Vägverket framförde vissa synpunkter beträffande den framtida anslutningen till väg E4:a och vägrastplatsen. Några markägare förde fram kritiska synpunkter genom LRF:s juridiska byrå, vilken också företrädde samtliga markägare i de inledda förhandlingarna om köp och intrångsersättning.

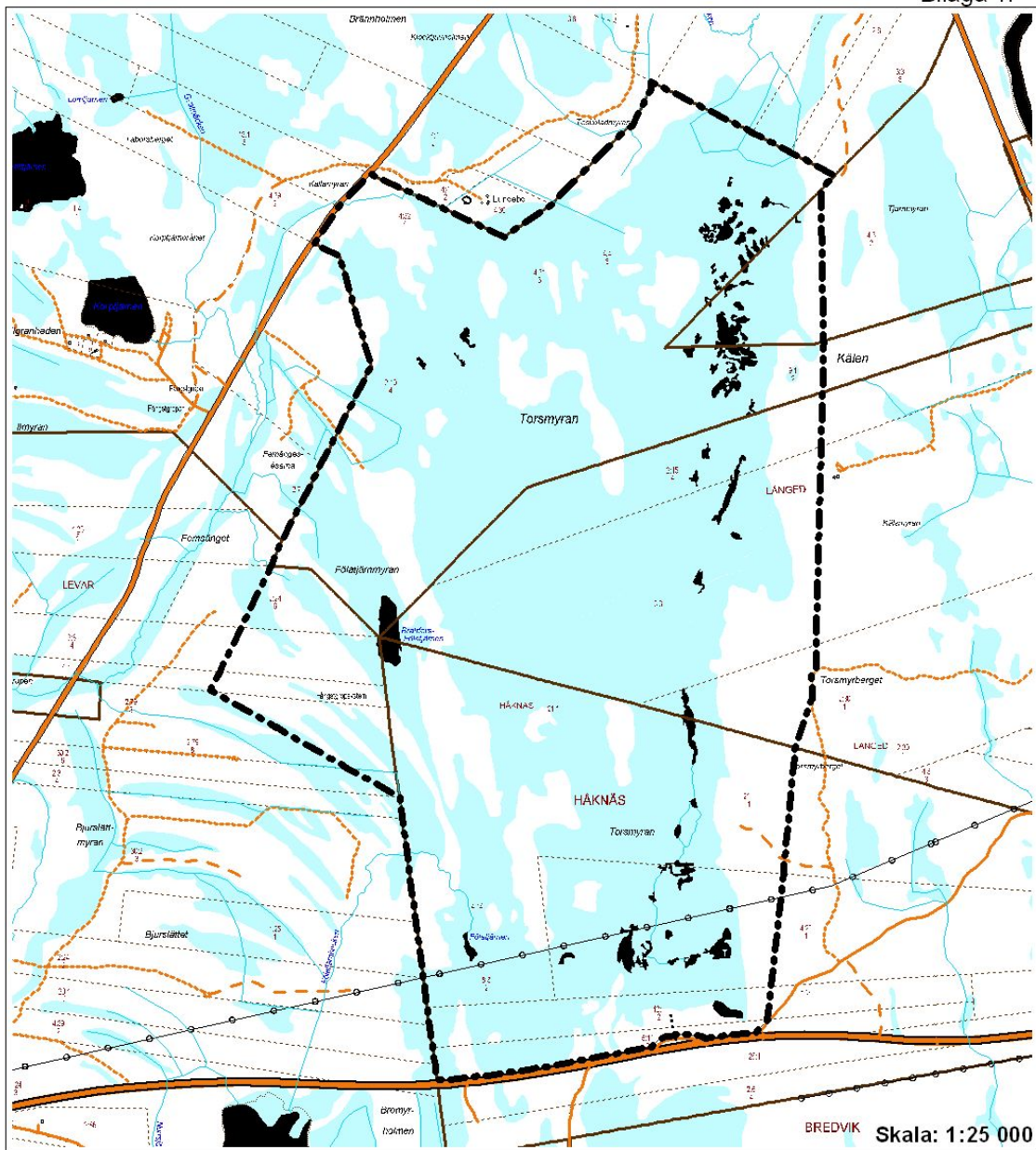
2005-06-20 hade avtal om markförvärv eller intrångsersättning (gäller fastigheterna Levar 4:4, Levar 2:24 och Långed 4:3) slutits med samtliga berörda markägare.

Lorentz Andersson

Jens Backman

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Besvärshänvisning

Naturreservat

Torsmyran

Nordmalings kommun, Västerbottens län

Tillhör Länsstyrelsens beslut 2006-01-18
Dnr 511-5124-1999

 Reservatsgräns

Ekonomisk karta: 20J, 1-2 h

Ur allmänt kartmaterial från Lantm äteriet.
Medgivande 94.0410

Skötselplan för Torsmyrans naturreservat

(2 bilagor)

Innehåll

1. Syfte med säkerställande och skötsel
2. Beskrivning av reservatet
  - 2.1 Administrativa data
  - 2.2 Allmän beskrivning av reservatet
  - 2.3 Natura 2000
3. Indelning i skötselområden
  - 3.1 Våtmarker med fri utveckling
  - 3.2 Skog med fri utveckling
4. Kvalitetsmål och åtgärder för skötselområden
  - 4.1 Våtmarker med fri utveckling
    - 4.1.1 Kvalitetsmål
    - 4.1.2 Åtgärder
  - 4.2 Skog med fri utveckling
    - 4.2.1 Kvalitetsmål
    - 4.2.2 Åtgärder
5. Brand
6. Friluftsliv
  - 6.1 Anläggningar och information för friluftslivet
    - 6.1.1 Kvalitetsmål
    - 6.1.2 Åtgärder
7. Nyttjanderätter
8. Utmärkning
9. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder
10. Tillsyn, uppföljning och dokumentation
11. Litteraturkällor

Bilagor

1. Karta över skötselområden
2. Karta över anläggningar i Torsmyrans södra del

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Det primära syftet med säkerställande och skötsel av reservatet är att bevara ett i huvudsak ostört myrkomplex med anslutande, delvis naturskogsartade skogar och dess naturliga flora och fauna. Inom ramen för det primära målet kan reservatet användas för undervisning, forskning och rörligt friluftsliv.

2. Beskrivning av reservatet

2.1 Administrativa data

Namn	Torsmyran
Skyddsform	Naturresevat nr: 241500 Natura 2000-id: SE0810446
Kommun	Nordmaling
Läge	6 km SV Botsmark, Topografisk karta 20J SO, ekonomiska kartor 20J 1h, 2h. Koordinater i rikets nät: 7060666 - 1688099.
Naturgeografisk region	29a, Kustslätt och dalar kring norra Bottenviken
Gräns	Reservatets avgränsning framgår av bifogad karta
Fastigheter	Håknäs 21:2, Levar 2:24, Levar 4:4 och Långed 4:3
Markägare	Staten/naturvårdsfonden, enskilda
Förvaltare	Länsstyrelsen
Totalareal	834 ha
Produktiv skog	264,4 ha
Vatten	16,1 ha
Myr	479,9 ha
Skogstyper	Tallskog 73,1 ha Granskog 1,8 ha Barrblandskog 38,3 ha Barrsumpskog 51,6 ha Lövblandad barrskog 63,6 ha Triviallövskog 14,2 ha Lövsumpskog 4,9 ha

Hygge	17 ha
Impediment (Ej produktiv skog)	72,9 ha
Övrigt (f d åker)	0,6 ha

2.2 Allmän beskrivning av området

Torsmyran ligger omedelbart norr om väg E 4:a, 6 km NO om Nordmaling. Området, som är av riksintresse för naturvården (NRO24069) och ett klass 1-objekt, i länets våtmarksinventering (objekt 20 J 2H04), upptogs 1994 i ”Myrskyddsplan för Sverige”. Myren är en av Norrlandskusten största och mest variationsrika myrar och det största myrområdet i Västerbottens kustregion som undgått allvarliga skador av dikning, vägbyggnad och liknande. Här finns fina exempel på olika typer av mossar, kärr och blandmyrar och ett av landets nordligaste exempel på högmossebildning. I reservatets utkanter finns tall-, gran- och barrblandskogar med inslag av naturskogs-kvaliteter.

Torsmyran är rik på öppet vatten i form av tjärnar, gölar, dråg och bäckar. Vattenrikedomen har bidragit till att myren har en intressant fågel- och insektsfauna. Myren avvattnas främst åt söder genom Fölatjärnbäcken, via Norrsjön och Levarbäcken ut i Nordmalingsfjärden. I väster avvattnas myren direkt till Levarbäcken och i norr via Vedabäcken till Öreälven..

Berggrunden domineras av s k metagråvacka, d v s gnejsomvandlade sedimentbergarter. Vid Bjurslätet norr om E4:an finns ett större område med ultrabasisisk gabbro, som trängt upp i metagråvackan.

Huvuddelen av reservatet består av torvmark. Myrholmarna utgörs av svallade moränavlagringar. I reservatets västra del finns några välutbildade drumlinier. I myrens norra delar och utmed höjdryggen i reservatets östra del finns talrika partier med berg i dagen. I området norr om parkeringsplatsen vid väg E 4:a finns svallsediment. Reservatets norra och västra utkanter omfattar de yttre delarna av ett stråk med älv-sediment i ett tidigare utflödesområde för Öre älv. Väster och söder om Brattfors-Fölatjärnen har dessa sedimentet avsatts i en serie välutbildade strandvallar.

Ungefär halva myrarealen består av mossar med bl a rostvitmossa, rubinvitmossa, ljung, nordkråkris, tuvull, rosling, hjortron, dvärgtranbär, tranbär, rundsileshår, dvärgbjörk och skvattram. Längst ned i sydöst finns en väl utbildad, allsidigt väld ca 5 ha stor högmosse. Mosseplanet har en gles, kortvuxen martallskog och tuvor med rostvitmossa, tallvitmossa och risväxter. I de nedsänkta höljorna växer ullvitmossa, tät vitmossa, tuvsäv, rosling, tuvull, stor- och rundsileshår. Öster om mosseplanet finns en väl utbildad lagg med ängsull som i söder övergår i ett trådstarrkärr.

Stora arealer består av blandmyrar. I dessa finner man talrika småöar med mossevegetation som ligger utspridda över plana kärr med kortvuxna fastmattor. På många ställen ersätts fastmattorna av sviktande mjukmattor med ett glesare fältskikt av kallgräs, vitag, dystarr, sumpstarr och taggstarr. Lokalt förekommer även ”lösbottnar”,

med naken dy och enstaka förekomster av starr, andra halvgräs, storsileshår och dybläddra.

En mindre del av myren upptas av högstarrkärr med flask- eller trådstarr. I myrens nordöstra utkant kanten finns några starkt sluttande kärr (backkärr) med bl a tuvsäv, stjärnstarr, hundstarr, ängsull, blåtåtel och Jungfru Marie nyckelblomster..

På myren och i dess närmaste omgivning häckar bl a ljungpipare, rödbena, grönbena, gluttsnäppa, storspov, smålom, sångsvan, ängspiplärka, gulärta och flera ugglearter.

De undersökningar som gjorts av vatteninsekter och jordlöpare på myren visar att insektsfaunan är intressant och rik. Vid en undersökning av jordlöparförekomsten på en del av myren 1980 hittades sammanlagt 16 olika arter. Vid en insamling av vatteninsekter 1998 hittades bl a 27 olika vattenskalbaggar, 5 arter vattenskinbaggar och 8 troll- och flicksländor. Bland de 24 dykarna kan särskilt den rödlistade *Lacophilus biguttatus* (DD) nämnas.

På myrholmar och omgivande skogsmark inom reservatet finns ett tjugotal, medelålders-äldre skogsbestånd med inslag av naturskogs-kvaliteter. De två dominerande skogstyperna är medel – lågproduktiv barrblandskog med talldominans och lågvuxen myrtallskog. På några ställen förekommer också grandominerad barrblandskog, partier med hållmarkstallskog och områden stort inslag av asp och andra lövträd. Spår av skogsbrand förekommer på många ställen. Några bestånd är flerskiktade och enstaka partier har hög förekomst av lågor, torrakor och torrträd men överlag är det ont om död ved och ett tydligt brott i den naturliga kontinuiteten.. I dessa, delvis naturskogsartade skogsbestånd finns ett antal rödlistade arter och nyckelarter som är knutna till naturskog. På tallar finner man t ex timmerticka, blodticka, citronticka, kortskaftad ärgspik och stor ärgspik. På granarnas ved och bark växer bl a klibbticka, granticka, ullticka och violettgrå tagellav. Till de intressanta lövträdslavar som hittats inom reservatet hör aspgelélav (NT), skinnlav, stor kvistspik, skrovellav (NT missgynnad), lunglav (NT missgynnad) och vulkanlav (DD kunskapsbrist).

Reservatets övriga skogsbestånd är kraftigt påverkade av trakthyggesbruk. De består av ungskog, medelålders skog och hyggesvegetation och har ofta ett starkt inslag av yngre lövträd.

I reservatets västra del finns ett fångstgropssystem. Det är 370 m långt och består av 12 fångstgropar. Fångstgroparna är strategiskt placerade från myrkant till myrkant för att så effektivt som möjligt stänga av djurens vandringsled längs med den långsmala landtungan. Idag är groparna ca en halvmeter djupa. När groparna brukades var de rejält djupa, troligen upp emot 2 m, och kan ha haft en anordning i botten av gropen med uppgift att låsa fast djurets klövar.

Rester av en tjärddal har påträffats i områdets nordöstra del och ”mulbete” har i äldre tid förekommit inom delar av skogsmarken.

2.3 Natura 2000

Området ingår i Natura 2000, den europeiska unionens nätverk av skyddade områden. De habitat (livsmiljöer) som enligt EU:s habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43 EEG) förekommer inom reservatet är aapamyror (7310) högmossar (7110), *västlig taiga* (9010) och dystrofa sjöar och småvatten (3160).

Nedanstående fågelarter som finns upptagna i Fågeldirektivets annex 1 (Rådets direktiv 79/409/EEG) har noterats inom reservatet. För de arter som även är rödlistade enligt "Rödlistade arter i Sverige 2000" har den aktuella rödlistekategorien (NT missgynnad eller VU sårbar) angivits inom parentes efter det vetenskapliga namnet: järpe *Bonasa bonasia*, orre *Tetrao tetrix tetrix*, tjäder *Tetrao urogallus*, tretåig hackspett *Picoides tridactylus* (VU), spillkråka *Dryocopus martius*, törnskata *Lanius collurio* (NT), jorduggla *Asio flammeus*, (NT missgynnad), slaguggla *Strix uralensis*, sångsvan *Cygnus cygnus*, trana *Grus grus*, smålom *Gavia stellata* (NT missgynnad), brushane *Philomachus pugnax* (VU), ljungpipare *Pluvialis apricaria*, storspov *Numenius arquata* (NT missgynnad).

3. Indelning i skötselområden

Nedan indelas reservatet i skötselområden utifrån gemensamma drag i naturtyp, utvecklingshistorik, dynamik och skötselbehov (se bilaga 1).

3.1 Våtmarker med fri utveckling

Skötselområdet omfattar alla reservatets våtmarker. Våtmarkerna utgörs främst av öppna myrar, men det förekommer också trädklädda kärr och övergångszoner mot intilliggande fastmarksskogar. Våtmarkerna har i allt väsentligt en ostörd hydrologi. Myrslåtter har tidigare bedrivits i delar av myren.

3.2 Skog med fri utveckling

Skötselområdet omfattar all skogsmark i reservatet. All skog inom reservatet har brukats under 1900-talet. Avverkningsspår finns i varierande omfattning i hela området men påverkansgraden inom de olika bestånden varierar från liten till kraftig. Cirka 30 % av skogsmarken utgörs av skog med måttlig påverkan av skogsbruk och inslag av naturskogs kvaliteter såsom förekomst av lågor, torrträd, och rödlistade arter. De mera naturskogsartade bestånden finns framförallt på myrholmarna i reservatets norra del och inom en del av den omgivande fastmarksskogen.

4. Kvalitetsmål och åtgärder för skötselområden

Här beskrivs kvalitetsmål, skötselområde och skötselåtgärder för respektive skötselområdestyp.

4.1 Våtmarker med fri utveckling

4.1.1 Kvalitetsmål

Reservatets myrar och tjärnar ska utvecklas fritt utifrån naturliga hydrologiska processer med de strukturer och artsamhällen som hör dessa naturtyper till. Torsmyrans

betydelse som häckningsområde för rödlistade och delvis störningskänsliga fågelarter ska bibehållas.

4.1.2 Åtgärder

Inga åtgärder behöver vidtas inom skötselområdet. Kvalitetsmålen ska uppnås genom frånvaro av mänskliga ingrepp och tillsyn av att reservatsföreskrifterna efterlevs.

4.2 Skog med fri utveckling

4.2.1 Kvalitetsmål

Områdets skogar ska genom frånvaro av mänsklig påverkan på sikt få utvecklas till urskogsartade skogar med ett betydande inslag av död ved och sådana växt- och djurarter som är beroende av denna. Fri utveckling innebär att naturliga processer, så som trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen, ska tillåtas fortgå utan mänsklig påverkan. Andelen död ved ska öka.

Vid spontan skogsbrand kan skogen tillåtas att brinna inom ramen för vad räddningstjänsten/brandförsvaret medger/bedömer är acceptabelt ur säkerhetssynpunkt, se kapitel 5 om brand nedan.

4.2.2 Åtgärder

Inga åtgärder ska vidtas inom skötselområdet. Kvalitetsmålen uppnås genom frånvaro av mänskliga ingrepp och tillsyn av att reservatsföreskrifterna efterlevs.

5. Brand

Under denna rubrik behandlas generella riktlinjer för bekämpning av spontant uppkommen brand.

Om skogsbrand uppkommer inom reservatet ska den bekämpas om det finns risk att elden sprids utanför reservatets gränser. Eventuell brandbekämpning inom reservatet ska ske med så skonsamma metoder som möjligt. Om brandens spridning inom reservatet begränsas av naturliga hinder så som myrar, sumpskogar eller hyggen och risken för ohejdad spridning och skador på människor eller egendom bedöms som liten bör inte brandbekämpning sättas in. Denna bedömning ska göras av Brandförsvaret i det enskilda fallet. Naturvårdsförvaltaren ska tillsammans med Brandförsvaret utarbeta riktlinjer och rutiner för hantering av spontant uppkommen brand.

6. Friluftsliv

Det övergripande målet för friluftslivet är att området ska nyttjas utifrån dess naturgivna förutsättningar. Den södra delen av myren förväntas komma att nyttjas för friluftsliv i relativt stor utsträckning.

Reservatet nås med bil från rastplats vid väg E4, från allmänna vägen mellan Levar - Brattfors och enskild väg mot Lundebo samt från enskild väg från E4 till Torsmyrberget.

6.1 Anläggningar och information för friluftslivet

6.1.1 Kvalitetsmål

Besökaren skall få information om reservatets naturvärden och gällande bestämmelser för allmänheten på ett skyltställ i trä med informationsskyltar vid rastplatsen invid väg E 4:a. Skyltställets placering och informationsinnehåll ska samplaneras med kommunen och innehållet i kommunens informationstavla med beskrivning av fritidsfiskeområden och andra natur- och kultursevärdheter i kommunen.

Under barmarkstiden är det svårt och delvis riskfyllt att gå i myrområdet och under häckningstid är myrens fågelliv delvis störningskänsligt. En plattform ska därför uppföras i anslutning till rastplatsen vid väg E 4:a där allmänheten utan risk för egen del och utan att nämnvärt störa fåglarna kan uppleva fågellivet och en del av det variationsrika myrlandskapet. Plattformen med anslutande ramp och stig från parkeringsplatsen ska vara anpassad för rullstolsbundna besökare.

Ytterligare åtgärder för att öka tillgängligheten inom reservatet, i form av stigar, vandringsleder och fågeltorn, kan anläggas i den utsträckning kommunen och allmänheten efterfrågar sådana och de inte äventyrar reservatets primära skyddsmotiv, inklusive skyddet av rödlistade fåglar och växter. Framtida anläggande av ytterligare besöksanordningar eller önskemål från kommunen och allmänheten kan också medföra behov av att informationsskyltar sätts upp i anslutning till de vägar som leder in i reservatets västra, norra och östra delar.

Samtliga anläggningar som finns och anläggs för reservatet i enlighet med denna skötselplan ska underhållas och vara i gott skick.

6.1.2 Åtgärder

- Ett skyltställ i trä med informationsskyltar tas fram och sätts upp på markerad informationsplats enligt bilaga 2.
- En rullstolsanpassad stig med avslutande spång och ramp byggs från rastplatsen och ut på våtmarken enligt bilaga 2.
- Matbord anpassade för rullstolsburna personer placeras i anslutning till entrén.
- En hänvisningsskylt sätts upp vid stigens början intill rastplatsen.
- En reservatsfolder tas fram.
- Samtliga anläggningar som är avsedda för friluftslivet ska ses över varje år och hållas i god kondition.

7. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas i enlighet med gällande jaktlagstiftning och reservatsföreskrifter.

8. Utmärkning

Reservatet ska märkas ut enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar.

9. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärder	När	Var	Prioritet
Informationstavla 1 st	2006	Vid E 4:a rastplatsen	1
Rullstolsanpassad plattform med anslutande spång	2006	Vid E 4:a rastplatsen	1
Utmärkning av reservatsgräns			
Ta fram naturreservatsskylt (klass 1) till entrén vid E4			
Anlägga handikappanpassad stig från rastplatsen till våtmarken			
Ta fram och sätta upp hänvisningsskyltar i trä			

10. Tillsyn, uppföljning, och dokumentation

Tillsynen av naturreservatet enligt miljöbalken ska utföras av Länsstyrelsen och dokumenteras skriftligt. Tillsyn av anläggningar, utmärkning och skyltar inom reservatet ska göras varje år. Brister och fel ska dokumenteras skriftligt.

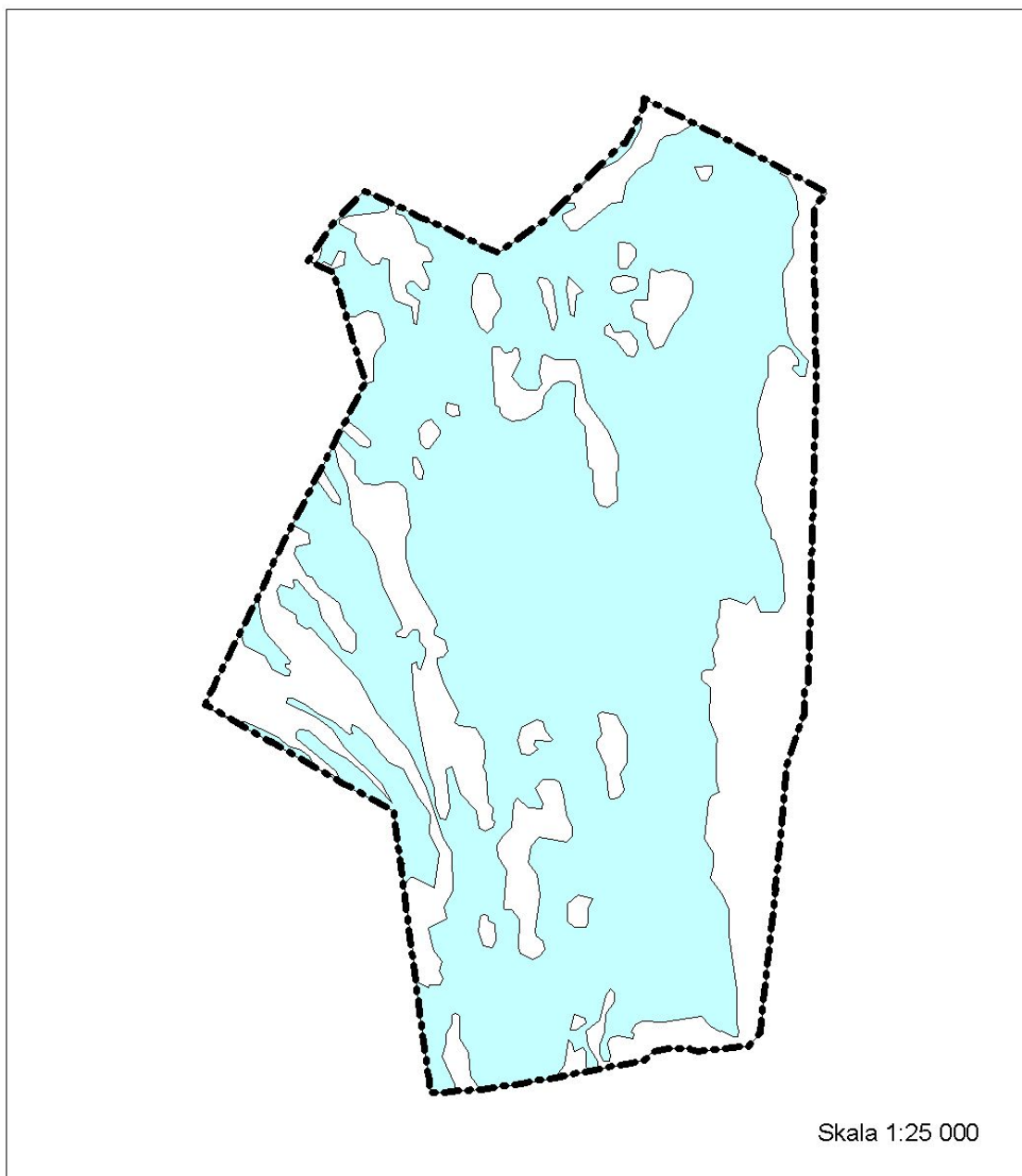
I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras. En nationell metod för uppföljning av reservat och Natura 2000 – områden har tagits fram av Naturvårdsverket. Denna ska ligga till grund för den framtida uppföljningen.

Tillsynen och uppföljningen kommer att ge underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

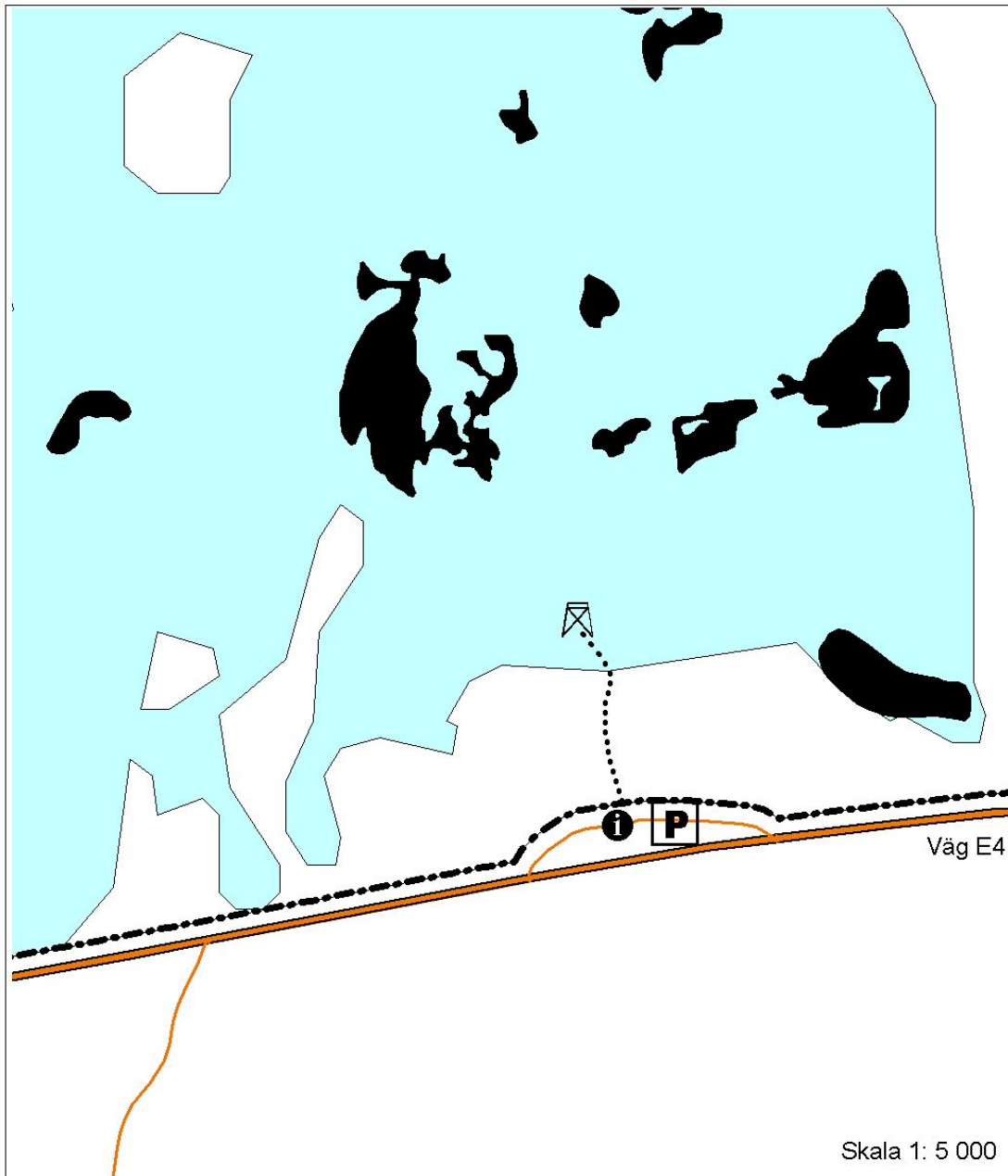
11. Litteraturkällor

- Backman, Jens 1974. *Naturvårdsinventering över Torsmyran utförd 1973*. Länsstyrelsen i Västerbottens län.
- Björkbäck, Folke 1980. *Myrar i södra Västerbotten*. Naturvårdsverket. PM 1302.
- De Jong, Adrian. 1987. *Inventering av Torsmyran, Nordmaling, juni 1987*. Fåglar i Västerbotten 12:118-119.
- Eriksson, L W. 1983. *Fågelmyrar i Västerbotten, häckfåglar, inventeringsläge, hotbild*. Fåglar i Västerbotten 1:1-12.
- Forslund, Markus och Susanne, Löfroth Michael . *Våtmarker i Västerbottens län, medelände 1* 1996. Länsstyrelsen i Västerbottens län.
- Gärdenfors, Ulf. 2000. *Rödlistade arter i Sverige 2000*. Artdatabanken.
- Löfgren, Per 1996. *Inventering av naturskogskvaliteter på och kring Torsmyran under maj-juni 1995*. Länsstyrelsen stencil.
- Marklund, Einar 1971. *Inventering av myrar i Västerbotten. Översiktlig sammanställning av resultatet från myrundersökningar i Västerbottens län, ingående i "Projekt Telma" och huvudsakligen genomförda sommaren 1969*. Växtbiologiska institutionen.
- Naturvårdsverket 1994. *Myrskyddsplan för Sverige*.
- Nilsson, Anders. 1999. *Lite om Torsmyrans vatteninsekter*. Natur i Norr 1999:1
- Nilsson, O m fl 1983. *Myrkryp i en Ångermanländsk myr*. Natur i Norr 1983:1.
- Petterson, Roger 1985. *Några skyddsvärda insektslokaler i Y,Z, AC och BD län – en ytterst preliminär lista för huvudsakligen landlevande insekter*. Natur i Norr 4:8-21.
- Västerbottens Ornitologiska Förening 1987. *Fågelmarker i västerbotten. Fåglar i Västerbotten –supplement 1*.

Bilaga 1. Karta över skötselområden, tillhörande Skötselplan för Torsmyrans naturreservat.

- Våtmark med fri utveckling
- Skog med fri utveckling

Bilaga 2. Karta över anläggningar i Torsmyrans södra del, tillhörande Skötselplan för Torsmyrans naturreservat.

- Parkeringsplats
- Skyltställ med informationsskyltar
- Ramp och utsiktsplats
- Handikappanpassad stig och spång